

Capitolul I

RESPONSABILITATEA DE A PĂSTRA EVANGHELIA

Înainte de a aborda principala temă a capitolului în discuție, și anume, îndemnul dat lui Timotei de-a nu se rușina de Evanghelie, ci de-a o păstra în siguranță (v. 8-14), apostolul își începe scrisoarea cu salutul său obișnuit (1:2), urmat de un cuvânt de mulțumire (v. 3-5) și de un sfat (v. 6-8). În acest paragraf introductiv ne sînt prezentați autorul și destinatarul epistolei, Pavel și Timotei. Ni se spune mai ales cum au ajuns ei ceea ce sînt. Accentul cade pe providența lui Dumnezeu și pe modul în care El îi modelează pe oameni astfel încît să devină cum îi dorește El.

1. Pavel, apostol al lui Isus Hristos (v. 1)

Pavel, apostol al lui Hristos Isus, prin voia lui Dumnezeu, după făgăduința vieții care este în Hristos Isus.

Numindu-se „apostol al lui Hristos Isus“, Pavel formulează o afirmație importantă cu privire la sine însuși. De fapt, se așază astfel în rîndul celor doisprezece pe care Isus i-a ales personal din cercul mai larg al ucenicilor Săi. Acestora le-a conferit titlul special de „apostoli“ (Lc. 6:13), indicînd astfel că

intenționa să-i trimită în misiune ca să-L reprezinte și să-i învețe pe oameni în Numele Lui. Ca să-i pregătească pentru slujba lor, Isus i-a rînduit să fie „cu Sine” (Mc. 3:14). Aceștia urmau să beneficieze de inegalabila șansă de a-I auzi cuvintele și de a-I vedea lucrările, încît să poată depune mărturie în favoarea Lui și a tot ceea ce au văzut și auzit de la El (In. 15:27). De asemenea, El le-a promis o inspirație extraordinară din partea Duhului Sfînt, care să le reamintească tot ceea ce-i învățase El și să-i călăuzească în tot adevărul, pe care, la vremea respectivă, ei nu fuseseră în stare să-l poarte (In. 14:25, 26; 16:12, 13).

La acești ucenici aleși pretinde Pavel că a fost adăugat și el mai tîrziu. În drum spre Damasc, L-a văzut pe Domnul înviat, fapt ce i-a conferit calificarea necesară oricărui apostol, aceea de a fi un martor al Învierii (Fp. 1:21-26; 1 Cor. 9:1; 15:8, 9). Într-adevăr, experiența de pe drumul Damascului a fost mai mult decît convertire; a fost investirea sa în slujba de apostol. Hristos i-a zis: „M-am arătat ție, ca să te pun slujitor și martor atît al lucrurilor, pe care le-ai văzut, cît și al lucrurilor, pe care Mă vei vedea făcîndu-le. Te-am ales din mijlocul norodului acestuia și din mijlocul Neamurilor, la care te trimit, ca să le deschizi ochii...” (Fp. 26:16-18). Căci cuvintele Domnului „te trimit” au fost *egō apostellō se* („te apostolez”), ceea ce înseamnă „Eu te numesc apostolul Neamurilor” (cf. Rm. 11:13; Gl. 1:15, 16; 2:9).

Pavel n-a putut uita niciodată această însărcinare. Și-a apărut misiunea apostolică și mesajul divin de toți detractorii săi, subliniind faptul că „apostolia” îi venea direct de la Hristos, nu de la oameni (Gl. 1:1, 11, 12). Chiar și în momentul în care scrie, umilit fiind de oameni și așteptînd sentința împăratului,

acest întemnițat obișnuit este un apostol privilegiat al lui Hristos Isus, Regele regilor.

Pavel își continuă scrisoarea descriîndu-și apostolia în două moduri, amintindu-i lui Timotei atît originea, cît și obiectul ei.

Originea sa este „voia lui Dumnezeu”. Aceleași cuvinte le-a folosit (*dia thelēmatos theou*) la începutul celor două epistole trimise corintenilor și al celor două epistole scrise pe cînd era în închisoare, adresate efesenilor și colosenilor. Într-adevăr, în nouă dintre cele treisprezece scrisori ce-i poartă semnătura, inclusiv prima (cătore galateni) și ultima (aceasta, pe care o studiem), el se referă la „voia”, la „chemarea” sau la „porunca” lui Dumnezeu prin care el a fost investit apostol. Dreptul de apostol, care nu i-a fost dat nici de biserică, nici de vreun om sau grup de oameni, reprezintă crezul lui Pavel, pe care și-l susține cu fermitate pe tot parcursul lucrării sale apostolice. Și nici nu-și arogase el însuși acest drept. Ci apostolia sa își are rădăcinile în voința eternă și chemarea istorică a Atotputernicului Dumnezeu prin Isus Hristos.

Obiectul apostolatului său privește „făgăduința vieții care este în Hristos Isus”. Altfel spus, ca apostol, a fost împuternicit în primul rînd să formuleze Evanghelia și apoi s-o împărtășească altora. Evanghelia este vestea bună trimisă păcătoșilor condamnați la moarte, prin care Dumnezeu le-a promis viața veșnică, întru Isus Hristos. Pare deosebit de grăitor faptul că apostolul definește Evanghelia ca „făgăduința a vieții”, deși moartea îl privește în față. Căci chiar asta și este ea. Evanghelia oferă oamenilor viață – viața adevărată, viața veșnică – atît acum și aici, cît și în veacul următor. Ea declară că această viață este „în Hristos Isus”, care nu numai că a afirmat despre Sine că este viața (In. 14:6), dar, așa cum Pavel

va explica mai încolo, deja „a nimicit moartea și a adus la lumină viața și neputrezirea, prin Evanghelie“ (v. 10).

Evanghelia face mai mult decît „să ofere“ viață; „promite“ această viață tuturor celor care sînt în Hristos. Un text dogmatic afirmă: „Cine are pe Fiul, are viața“ (1 In. 5:12). Într-adevăr, întreaga Biblie poate fi descrisă ca o promisiune divină a vieții, de la prima menționare a „pomului vieții“, în Genesa 3, și pînă la ultimul capitol al Apocalipsei, unde poporul răscumpărat al lui Dumnezeu mănîncă din pomul vieții și bea din apa vieții fără plată. Viața veșnică este un dar făgăduit de „Dumnezeu care nu poate să mintă“, promis „mai înainte de veșnicii“ și care acum este făcut cunoscut oamenilor prin predicarea Evangheliei (cf. versetele 9, 10; Ti. 1:2, 3; Rm. 1:1, 2).

Iată, așadar, felul în care Pavel se prezintă pe sine însuși. Este un apostol al lui Hristos Isus. Apostolia sa are originea în voia lui Dumnezeu și scopul de a propovădui Evanghelia lui Dumnezeu, adică „făgăduința vieții care este în Hristos Isus“.

2. Timotei, copilul preaiubit al lui Pavel (v. 2-8)

către Timotei, copilul meu prea iubit: Har, îndurare și pace de la Dumnezeu Tatăl, și de la Hristos Isus, Domnul nostru!

Mulțumesc lui Dumnezeu, căruia Îi slujesc cu un cuget curat, din moși strămoși, că neîntreput te pomenesc în rugăciunile mele, zi și noapte.

Căci mi-aduc aminte de lacrimile tale, și doresc să te văd, ca să mă umplu de bucurie.

Îmi aduc aminte de credința ta neprefăcută, care s-a sălășluit întii în bunica ta Lois și în mama ta Eunice, și sînt încredințat că și în tine.

De aceea îți aduc aminte să înflăcărezi darul lui Dumnezeu, care este în tine prin punerea mîinilor mele.

Căci Dumnezeu nu ne-a dat un duh de frică, ci de putere, de dragoste și de chibzuință.

Să nu-ți fie rușine dar de mărturisirea Domnului nostru, nici de mine, întemnițatul Lui. Ci suferă împreună cu Evanghelia, prin puterea lui Dumnezeu.

Pavel îl numește aici pe Timotei „copilul meu prea iubit“, iar în altă parte, „copilul meu prea iubit și credincios în Domnul“ (1 Cor. 4:17), probabil datorită faptului că apostolul a fost instrumentul uman în convertirea lui Timotei. Desigur, motivul pentru care i-a putut numi pe corinteni „copiii mei prea iubiți“ este faptul că „am devenit tatăl vostru în Hristos Isus, prin Evanghelie“ (1 Cor. 4:14, 15). De aceea, presupunem că, în prima sa călătorie misionară, cînd Pavel a vizitat Listra „și a predicat... acolo Evanghelia“ (Fp. 14:6, 7), Timotei l-a auzit și a îmbrățișat vestea bună. Iar cîțiva ani mai tîrziu, în cea de-a doua călătorie misionară, Pavel întîlnește acolo „un ucenic, pe nume Timotei“ care progresase în viața creștină, încît „era vorbit de bine de frații din Listra și Iconia“ (Fp. 16:1, 2).

Acestui „copilul prea iubit“ îi trimite Pavel salutul său obișnuit, „har și... pace“, adăugînd în ambele scrisori către Timotei termenul „îndurare“. Putem fi siguri că acest salut întreit nu e doar o convenție epistolară. Dimpotrivă, acestea sînt cuvinte teologice semnificative. Ele spun multe despre nefericita condiție umană aflată în robia păcatului, dar și despre marea iubire a lui Dumnezeu pentru oameni. Dacă harul

este bunătatea lui Dumnezeu față de cei ce nu o merită, îndurarea Lui se arată față de cei slabi și neajutorați. În pildele lui Isus, îndurare este ceea ce bunul samaritean a arătat față de omul bătut și jefuit de tâlhari și ceea ce regele a dovedit față de robul care îi era într-atît de îndatorat, încît nu-și putea achita datoria (Lc. 10:37; Mt. 18:33). Și tot prin îndurare a fost convertit Saul din Tars, fost defăimător și persecutor al Bisericii. „Am primit îndurare“ îi scrie lui Timotei în epistola sa precedentă (1 Tm. 1:13, 16). Pe de altă parte, „pace“ înseamnă reconciliere, restaurarea armoniei în viețile distruse de ură. Putem rezuma aceste trei binecuvîntări ce izvorăsc din dragostea lui Dumnezeu astfel: har pentru cei nevrednici, îndurare pentru cei neajutorați și pace pentru cei fără liniște, iar „Dumnezeu Tatăl și Hristos Isus, Domnul nostru“ constituie unicul izvor din care curge acest întreit suvoi.

Urmează un paragraf foarte personal, în care apostolul îl asigură pe Timotei că-și amintește mereu de el. „Mi-aduc aminte de tine necurmat în rugăciunile mele“, spune el (v. 3). „Mi-aduc aminte de lacrimile tale“ (v. 4). „Mi-aduc aminte de credința ta neprefăcută“ (v. 5). Și ori de cîte ori îmi amintesc de tine, Timotei, „Îi mulțumesc lui Dumnezeu“ (v. 3).

Acest ultim punct este important, întrucît indică faptul că Pavel recunoaște lucrarea lui Dumnezeu în viața lui Timotei. Timotei nu era apostol, asemenea lui Pavel. Iar cînd trimiteau împreună vreo scrisoare bisericilor, semnau ca și în cea adresată colosenilor: „Pavel, apostol al lui Hristos Isus, prin voia lui Dumnezeu, și fratele Timotei...“. Timotei era un frate creștin. Era un lucrător, un misionar și un trimis al apostolului. Dumnezeu a intervenit în viața lui pentru a-l ajuta să îndeplinească toate aceste sarcini. În acest paragraf, direct sau

indirect, Pavel menționează patru influențe majore care au contribuit la conturarea și formarea personalității lui Timotei.

a. Educația părintească

Pavel se referă atît la proprii-i înaintași, cît și la cei ai lui Timotei, mai exact, la „strămoșii săi“ (v. 3), apoi la mama și la bunica lui Timotei (v. 5). Demers înțelept, deoarece fiecare om este într-o mare măsură produsul moștenirii sale. Cea mai puternică influență formativă, pentru fiecare dintre noi, o au familia și căminul părintesc. Și biografiile bune nu încep niciodată cu subiectul propriu-zis, ci cu pagini dedicate părinților, uneori chiar bunicilor. E adevărat că nimeni nu poate moșteni credința părinților săi în același fel în care moștenește diferite caracteristici ale personalității lor. Cu toate acestea, un copil poate fi îndrumat spre a accepta credința părinților prin învățătura, exemplul personal și rugăciunile lor.

Timotei s-a născut într-o familie de oameni evlavioși. Luca ne spune că era o familie mixtă: tatăl său era grec, iar mama evreică (Fp. 16:1). După toate probabilitățile, tatăl său era necredincios, în timp ce mama, Eunice, era o credincioasă evreică, ce a devenit ulterior creștină. Mai înainte, bunica sa, Lois, se convertise, deoarece Pavel scrie despre „credința neprefăcută“ a celor trei generații (v. 5). Pesemne că bunica, mama și fiul și-au datorat convertirea lui Pavel care a dus Evanghelia în Listra. Dar chiar și înainte de întoarcerea lor la Hristos aceste evreice cucernice îl învățaseră pe Timotei Vechiul Testament astfel încît acesta „din pruncie cunoștea Sfintele Scripturi“ (3:15). Calvin comentează încîntător acest text,

spunînd că „Timotei a fost crescut în copilărie astfel încît să poată suga, o dată cu laptele mamei, și evlavia acesteia”¹.

Pavel a putut afirma despre sine însuși lucruri asemănătoare: L-a slujit pe Dumnezeu „cu un cuget curat” așa cum, înaintea lui, o făcuseră strămoșii săi (v. 3). Bineînțeles, credința i s-a îmbogățit și adîncit, ajungînd la plinătate, cînd Dumnezeu i L-a revelat pe Hristos. Dar, în esență, era aceeași credință cu a celor din perioada Vechiului Testament, precum Avraam ori David, după cum demonstrase în capitolul 4 din Romani, pentru că se încredeau în același Dumnezeu. Nu e de mirare că a afirmat înaintea procuratorului Felix: „Slujesc Dumnezeului părinților mei” (Fp. 24:14; cf. 26:6). Trebuie să ne reamintim acest lucru cînd Îl mărturisim pe Hristos evreilor din zilele noastre. Convertirea unui evreu la Hristos nu reprezintă nicidecum un act lipsit de loialitate față de părinții săi, ci mai degrabă este împlinirea credinței și a speranței părinților săi.

Întorcîndu-ne la Timotei, prima influență ce i-a marcat destinul a fost educația părintească și, îndeosebi, cea primită de la mama și bunica sa, într-adevăr credincioase, care l-au învățat din copilărie Sfintele Scripturi. Și în zilele noastre, oricine s-a născut și a crescut într-o familie creștină a primit din partea lui Dumnezeu, prin chiar acest fapt, o binecuvîntare inestimabilă.

b. Prietenia spirituală

După părinți, prietenii sînt cei care ne influențează cel mai mult, îndeosebi dacă aceștia ne sînt, într-un anume sens, și învățători. Timotei a avut în persoana lui Pavel un remarcabil învățător-prieten.

Tocmai am văzut că Pavel a fost „tatăl” spiritual al lui Timotei. Ulterior, după ce i L-a vestit pe Hristos, Pavel nu l-a

¹ Calvin, p. 292. Cf. p. 242 pentru un comentariu asemănător la 1 Tm. 4:6.

abandonat, nici nu l-a uitat. Nici pe departe. Dimpotrivă, mereu și-a „adus aminte” de el, după cum spune în acest pasaj. Și l-a luat cu el în călătoriile sale misionare, considerîndu-l ucenicul său. Cînd s-au despărțit ultima oară, Timotei nu și-a putut reține lacrimile. Iar acum, reamintindu-și de lacrimile lui, Pavel dorește „zi și noapte” să-l revadă pentru „a se umple din nou de bucurie” (v. 4), mistuit de un „dor arzător” (cum traduce episcopul Handley Moule „*epipothōn*”)¹. Între timp, se roagă pentru el fără încetare (v. 3), iar din cînd în cînd îi scrie scrisori de îmbărbătare, pline de sfaturi, ca și aceasta.

O astfel de prietenie creștină, ce se exprimă prin părtășie, schimb de scrisori și rugăciuni, n-a întîrziat să aibă un puternic efect formativ asupra tînărului Timotei, întărindu-l și susținîndu-l în viața și lucrarea sa creștină.

Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru omul care m-a condus la Hristos și pentru extraordinarul devotament cu care m-a hrănit, din punctul de vedere spiritual, în primii ani ai vieții de creștin. Mi-a scris în fiecare săptămînă timp de, cred, șapte ani. De asemenea, s-a rugat pentru mine în fiecare zi. Cred că și azi se roagă pentru mine. Pot doar bănuși cît de mult îi datorez, după Dumnezeu, unui prieten și pastor atît de credincios.

c. Înzestrarea specială

Pavel lasă deoparte mijloacele indirecte folosite de Dumnezeu în viața lui Timotei pentru a-i modela caracterul creștin (părinții și prietenii), și se întoarce spre darul special pe care Dumnezeu i l-a dat nemijlocit. „De aceea îți aduc aminte să înflăcărezi darul lui Dumnezeu, care este în tine prin punerea mîinilor mele” (v. 6). În ce anume consta acest dar al harului lui Dumnezeu, această *charisma*, nu știm cu certitudine, pentru

¹ Moule, p. 40 și 45.

simplul motiv că nu ni se spune. Nu ne putem permite să mergem dincolo de datele pe care ni le furnizează Sfânta Scriptură. Totuși, putem încerca să formulăm o presupunere, atâta vreme cît îi recunoaștem caracterul de simplă încercare. Ceea ce reiese în mod cert din acest text precum și dintr-o referință similară din 1 Timotei 4:14 este faptul că acest dar i-a fost acordat cînd Pavel și anumiți „bătrîni“ (probabil cei ce aparțineau bisericii din Listra) și-au pus mîinile peste el. Ambele versete menționează actul punerii mîinilor și se pare că se referă la ceea ce am putea numi azi „ordinare“ sau „împuternicire“. Dacă presupunerea noastră este corectă pînă în acest punct, atunci darul despre care e vorba în cazul lui Timotei indică „un dar al ordinării“, ținînd de lucrarea sa. Într-adevăr, este posibil ca Pavel să se fi referit chiar la lucrarea de slujire, pentru care Timotei a fost pus deoparte prin punerea mîinilor. Fără îndoială, slujba de pastor și cea de învățător, precum și cele de apostol sau prooroc, constituie daruri ale harului lui Dumnezeu (Ef. 4:7, 11). Dean Alford are pesemne dreptate cînd afirmă că „acest dar spiritual este acela de păstorie și conducere a bisericii“¹. Ori poate că Pavel se referă la darul de a evangheliza, dacă luăm în considerare îndemnul său imperios pe care i-l adresează de a face munca unui evanghelist și, astfel, de a duce la îndeplinire lucrarea încredințată lui (4:5). Sau, din nou, deoarece apostolul se va referi imediat la caracteristicile Duhului pe care Dumnezeu ni L-a dăruit (v. 7), se prea poate ca aceasta să fie o aluzie la o înzestrare specială sau ungere a Duhului Sfînt, pe care Timotei ar fi primit-o în momentul ordinării sale pentru a fi gata de slujba la care a fost chemat. În ceea ce mă privește, socotesc că cel mai nimerit lucru este să descriu „*charisma*“ lui Timotei prin

¹ Alford, p. 342, un comentariu al textului din 1 Tm. 4:14.

cuvintele lui Alfred Plummer, ca „autoritatea și puterea de a fi un slujitor al lui Hristos“¹. Aceasta include atît slujba, cît și echiparea spirituală necesară pentru îndeplinirea ei.

Prin urmare, un om nu este caracterizat doar de ceea ce le datorează părinților, prietenilor și învățătorilor, ci și de ceea ce Dumnezeu Însuși a lucrat în el, chemîndu-l la o slujire specifică și înzestrîndu-l cu resursele spirituale adecvate.

d. Disciplina personală

Toate darurile oferite nouă de către Dumnezeu – fie ele naturale sau spirituale – trebuie să fie folosite și dezvoltate. Pilda talanților și cea a polilor, spuse de Domnul nostru, ilustrează cu maximă claritate datoria slujirii creștine, răsplata credincioșiei și pericolul leneviei. Astfel, în prima sa scrisoare, Pavel îi spune lui Timotei să nu fie „nepăsător“ față de darul său, neglijîndu-l (4:14), iar în a doua scrisoare, revine asupra subiectului, aducîndu-i aminte „să-l înflăcăreze“ sau să-l „reînsuflețească“ (v. 6). Darul spiritual este aidoma unui foc. Verbul grecesc *anazōpureō*, care nu mai apare nicăieri altundeva în Noul Testament, nu implică în mod necesar faptul că Timotei ar fi lăsat ca focul consacrării în slujba Domnului să se stingă, așa încît acum să fie nevoie să readucă tăciunii mocrind la starea de flacăra vie. Prefixul *ana* poate indica atît acțiunea de a *stîrni la ceva* cît și aceea de a *reînsufleți*. De aceea, îndemnul lui Pavel adresat lui Timotei pare a fi de a continua să-și înflăcăreze darul primit, „să stîrnească focul dinăuntru“ (JBP), să-l țină aprins, chiar incandescent, prin folosirea lui cu credincioșie și așteptînd înaintea lui Dumnezeu, în rugăciune, pentru ca El să-l reînnoiască .

¹ Plummer, p. 314.

Terminându-și îndemnul adresat lui Timotei, Pavel adaugă imediat motivul pentru care a făcut-o: „căci Dumnezeu nu ne-a dat un duh de frică, ci de putere, de dragoste și de chibzuință” (v. 7). Am văzut deja problemele legate de tinerețea, sănătatea cam șubredă și cele de temperament pe care timidul Timotei le avea de înfruntat. Din pricina aceasta, el ni se înfățișează ca o ființă foarte sfioasă și sensibilă, pentru care orice responsabilitate este o sarcină împovărătoare. Poate că, în plus, se temea de excesele și ciudățeniile spirituale ce bîntuiau în vremea lui, pătrunzînd pînă și în biserică. De aceea, Pavel se simte dator nu numai să-l îndemne să-și mențină darul spiritual mereu viu, arzător, dar și să-l asigure încă o dată de faptul că trebuie să îndepărteze orice sfială și să-și pună în practică darul.

De ce nu doar atît? Ei bine, deoarece „lașitatea n-are nimic de-a face cu creștinismul”;¹ sau, după spusa lui Pavel, din cauza Duhului lui Dumnezeu care ne-a fost dat. Trebuie menționat că Dumnezeu nu doar pe Timotei l-a înzestrat cu daruri speciale, ci darul Duhului ne-a fost dăruit și nouă, tuturor celor ce sîntem în Hristos. Iar acest Duh, pe care Dumnezeu ni l-a dăruit nouă tuturor, nu este un duh de „frică”, ci de „putere, de dragoste și de chibzuință”. Întrucît este un Duh de putere, putem să fim încrezători că ne va face în stare să ne ducem la îndeplinire slujba încredințată nouă. Întrucît este un Duh de dragoste, trebuie să folosim autoritatea și puterea dăruite nouă de Dumnezeu în slujirea semenilor noștri, și nu în scopuri deșarte ca afirmarea de sine sau lăudăroșenia. Și, întrucît este un Duh de chibzuință, trebuie să ne folosim darurile cu respectul și rezerva cuvenită.

¹ Barrett, p. 94.

Pînă acum am studiat ceea ce ne spun primele șapte versete ale epistolei despre acești doi bărbați, Pavel și Timotei, precum și despre formarea lor. Pavel susține că este apostol al lui Isus Hristos „prin voia lui Dumnezeu”, întocmai cum spusese anterior că „prin harul lui Dumnezeu” este ceea ce este (1 Cor. 15:10). Și Timotei a devenit ceea ce este prin aportul unui întreg complex de factori: o educație evlavioasă, prietenia și învățătura lui Pavel, darul spiritual dat de Dumnezeu și propriul efort de disciplinare.

În principiu, lucrurile stau la fel în cazul tuturor oamenilor lui Dumnezeu. Poate că atît în cazul lui Pavel, cît și în cel al lui Timotei, lucrul cel mai izbitor este întîlnirea dintre suveranitatea divină și responsabilitatea umană, cei doi factori ținînd de revelație și de experiența umană, pe care ne este greu să-i împăcăm și imposibil să-i sistematizăm într-o doctrină strictă.

Pavel a putut să scrie despre voia lui Dumnezeu și să afirme că harul lui Dumnezeu l-a făcut să fie ceea ce este. Dar imediat a adăugat: „Și harul Lui față de mine n-a fost zadarnic, ba încă am lucrat mai mult decît toți: totuși nu eu, ci harul lui Dumnezeu, care este în mine” (1 Cor. 15:10). Adică, a alăturat harului lui Dumnezeu propriul său efort, cu toate că, putem fi siguri, harul lui Dumnezeu a fost cel care l-a inspirat în munca sa.

Lucrurile stau la fel și în cazul lui Timotei. Mama și bunica sa au putut să-l învețe încă din copilărie Sfintele Scripturi și să-l îndrume spre convertire. Pavel a putut să-l conducă ulterior la Hristos, să-l ajute rugîndu-se pentru el, scriindu-i scrisori de încurajare, învățîndu-l și îndemnîndu-l. Dumnezeu a putut să-i dea un dar special, cu ocazia ordinării sale. Cu toate acestea, a trebuit ca Timotei însuși să-și înflăcăreze darul divin ce

sălășluia în el. A trebuit să adauge la darurile hărăzite lui de către Dumnezeu propriul efort de disciplinare.

Lucrurile nu stau altfel nici pentru noi. Oricît am fi primit de la Dumnezeu, mult sau puțin, în mod direct printr-o înzestrare naturală sau spirituală, sau indirect prin părinți, prieteni și învățători, totuși trebuie să ne deprindem cu efortul conștient de autodisciplinare, cooperînd cu harul lui Dumnezeu, pentru a menține viu focul lăuntric. Altminteri, nu vom fi niciodată oamenii pe care Dumnezeu îi vrea, și nici nu vom putea îndeplini lucrarea pe care El ne-a încredințat-o.

De la numirea diversilor factori ce-au contribuit la formarea lui Timotei, Pavel se întoarce la adevărul Evangheliei și la responsabilitatea lui Timotei față de Evanghelie. Înainte de a defini Evanghelia, îl roagă pe Timotei să nu se rușineze de ea ¹ (v. 8). Suferința pentru adevărul Evangheliei trebuie să caracterizeze lucrarea lui Timotei, nu rușinea. El poate fi tânăr, plătînd și timorat, poate șovăi în fața sarcinilor ce-i revin. Totuși, Dumnezeu l-a modelat și l-a înzestrat pentru lucrarea Sa. De aceea, nu trebuie să-i fie rușine sau frică s-o facă.

Aceasta înseamnă că lui Timotei nu trebuie să „îi fie rușine” de Hristos, „de mărturisirea Domnului nostru” (v. 8). Fiecare creștin este un martor al lui Hristos, iar mărturia creștină este o mărturie esențială pentru sau despre Hristos (cf. In. 15:26, 27; Fp. 1:8). Așadar, fiecare creștin trebuie să fie pregătit și dispus, dacă e cazul, să fie „un nebun pentru Hristos” (1 Cor. 4:10); pentru cauza nimănui altcuiva nu trebuie să fie pregătit a fi „nebun”!

Dacă Timotei nu trebuie să se rușineze de Domnul, nu trebuie să se rușineze nici de Pavel. Căci este posibil să fii mîndru de Hristos, dar să-ți fie rușine de cei ce-I poartă

Numele, ba chiar stînjeneț cînd ești considerat dintre ei. Se pare că la cea de-a doua arestare Pavel a fost părăsit de aproape toți colaboratorii săi (v. 15). Și îl roagă pe Timotei să nu le urmeze pilda. În ochii oamenilor, el poate fi prizonierul împăratului, în realitate însă, el este prizonierul Domnului, rob al voii Lui și ținut în închisoare de către oameni numai cu permisiunea lui Hristos și pentru Hristos¹.

De asemenea, Timotei nu trebuie să se rușineze de Evanghelie, ci mai degrabă să-și asume partea sa de suferință pentru răspîndirea ei. Așa slab cum era el, putea fi întărit de puterea lui Dumnezeu ca să rabde suferința. Căci trebuia să suporte suferința, deoarece Evanghelia lui Hristos cel răstignit, care este o nebunie pentru unii și o piatră de poticnire pentru alții (1 Cor. 1:23), stîrnește întotdeauna împotrivire. Împiedicîndu-se de mesaj, oamenii se împotrivesc în mod firesc mesagerilor lui, care, astfel, „suferă și ei suferința Evangheliei”².

Acestea continuă să fie și astăzi cele trei domenii principale în care creștinii, asemenea lui Timotei, sînt ispitiți să se simtă rușinați, fie de Numele lui Hristos, pe care trebuie să-L mărturisim, fie de poporul lui Hristos, căruia îi aparținem, dacă sîntem cu adevărat ai Lui, fie de Evanghelia lui Hristos, care ne-a fost încredințată spre a o răspîndi.

Ispita este puternică și insidioasă. Dacă Timotei n-ar fi resimțit-o ca atare, Pavel nu i-ar fi scris în acest fel. Dacă Pavel n-ar fi fost ispitit, cuvintele rostite de el cu atîta vehemență nu ar avea nici un sens: „căci mie nu mi-e rușine de Evanghelia lui

¹ În timpul arestului la domiciliu, la Roma, Pavel se numea pe sine „intemnițatul lui Isus Hristos”, în Ef. 3:1 și Fm. v. 9, întocmai ca și aici, „intemnițatul Lui”, în timp ce în Ef. 4:1 expresia pe care o folosește este „cel intemnițat pentru Domnul” (*en kuriō*), însemnînd posemne că fusese închis din cauza unirii sale cu Hristos.

² Moule, p. 45, 72.

Hristos; fiindcă ea este puterea lui Dumnezeu pentru mântuirea fiecăruia care crede“ (Rm. 1:16). Într-adevăr, dacă aceasta n-ar reprezenta o ispită comună tuturor oamenilor, atunci n-ar mai fi fost nevoie ca Domnul Isus să rostească solemna avertizare: „Pentru că de oricine se va rușina de Mine și de cuvintele Mele, în acest neam preacurvar și păcătos, Se va rușina și Fiul omului când va veni în slava Tatălui Său împreună cu sfinții îngeri“ (Mc. 8:38). Noi, toți, sîntem mult mai sensibili față de opinia publică decît ne place să admitem și avem tendința să renunțăm prea repede, înainte de-a resimți cea mai mică împotrivire, asemeni trestiei îndoite de vînt în toate direcțiile.

Pavel continuă prezentarea Evangheliei de care Timotei nu trebuie să se rușineze și de dragul căreia trebuie să sufere. El începe schițînd trăsăturile principale (v. 9, 10), iar apoi prezentînd responsabilitatea noastră față de ea (v. 11-18). Aceasta este, așadar, dubla temă din restul capitolului: Evanghelia lui Dumnezeu și datoria noastră.

3. Evanghelia lui Dumnezeu (v. 9, 10)

El ne-a mîntuit și ne-a dat o chemare sfîntă, nu pentru faptele noastre, ci după hotărîrea Lui și după harul care ne-a fost dat în Hristos Isus, înainte de vecinicii, dar care a fost descoperit acum prin arătarea Mîntuitorului nostru Hristos Isus, care a nimicit moartea și a adus la lumină viața și neputrezirea, prin Evanghelie.

Este frapant să-l vezi pe Pavel trecînd aproape instantaneu de la o simplă referire la „Evanghelie“ la afirmația centrală: „Dumnezeu... ne-a mîntuit“. Fiindcă e într-adevăr imposibil să

vorbești despre Evanghelie fără să vorbești, în același moment, despre mîntuire. Căci asta și este Evanghelia, vestea bună a mîntuirii sau vestea bună a „Mîntuitorului nostru Hristos Isus“ (v. 10). Chiar din momentul în care știrea fericită despre marea bucurie a fost întîia dată anunțată, în ziua de Crăciun, ca naștere a „unui Mîntuitor, care este Hristos, Domnul“ (Lc. 2:10, 11), urmașii lui Isus au sesizat conținutul ei esențial. Pavel însuși nu s-a îndoit niciodată de adevărul acesta. În Antiohia Pisidiei, în timpul primei sale călătorii misionare, el s-a referit la Evanghelia sa ca fiind „Cuvîntul acestei mîntuiri“. În cea de-a doua călătorie misionară, aflîndu-se în Filipi, el și tovarășii săi au fost prezentați ca „robii Dumnezeului celui Prea Înalt... [care] vă vestesc calea mîntuirii“. Scriîndu-le din Roma efesenilor, el numește cuvîntul adevărului: „Evanghelia mîntuirii voastre“ (Fp. 13:26; 16:17; Ef. 1:13).

Aici deci, scriînd despre Evanghelie, Pavel folosește o terminologie deja familiară, afirmînd că sîntem mîntuiți în Hristos Isus, în urma hotărîrii lui Dumnezeu, harului și chemării Sale, iar nu prin faptele noastre. Terminologia este aceeași, pentru că apostolul a prezentat aceeași Evanghelie în cea din urmă epistolă a sa (2 Timotei) ca și în prima (Epistola către Galateni). Evanghelia sa nu s-a schimbat o dată cu trecerea anilor. Există doar o singură evanghelie a mîntuirii. Deși termenii „Evanghelie“ și „mîntuire“ trebuie traduși pe înțelesul omului modern, nu avem voie să schimbăm conținutul mesajului. Dacă citim mai atent ce afirmă Pavel în aceste versete despre Evanghelia lui Dumnezeu, observăm că el ne indică natura ei (ce este ea), originea (de unde vine) și temelia (pe ce se bazează).

a. Natura mîntuirii

Trebuie să punem laolaltă cele trei expresii care susțin că El „ne-a mîntuit“, „ne-a dat o chemare sfîntă“ și „a adus la lumină viața și neputrezirea“, întrucît ele spun limpede că mîntuirea este mult mai mult decît iertare. Cînd „ne-a mîntuit“, Dumnezeu „ne-a dat o chemare sfîntă“, adică „ne-a chemat să fim sfinți“ (JB). Chemarea creștină este o chemare sfîntă. Cînd Dumnezeu îl cheamă pe un om la El, îl cheamă și la sfințenie. Pavel a accentuat acest lucru în scrisorile sale anterioare: „Dumnezeu nu ne-a chemat la necurăție, ci la sfințenie“. Noi, toți, am fost „chemați să fim sfinți“, am fost chemați să trăim ca popor sfînt, pus deoparte pentru Dumnezeu (1 Ts. 4:7; 1 Cor. 1:2). Dacă sfințenia face parte integrantă din planul de mîntuire al lui Dumnezeu, la fel este și „neputrezirea“ despre care scrie în următorul verset (v. 10). Într-adevăr, „iertarea“, „sfințenia“ și „neputrezirea“ sînt cele trei aspecte ale măreției „mîntuirii“ pe care ne-a dăruit-o Dumnezeu.

Termenul „mîntuire“ are nevoie să fie salvat de la înțelesul jalnic și sărăcăcios la care avem tendința să-l reducem. „Mîntuire“ este un cuvînt măreț, însemnînd acea hotărîre atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu prin care El îndreptățește, sfințește și-și glorifică poporul: mai întîi, iertîndu-ne păcatele și acceptîndu-ne înaintea Sa, prin Hristos, apoi transformîndu-ne treptat prin lucrarea Duhului după chipul Fiului Său, pînă cînd, în sfîrșit, vom deveni asemeni lui Hristos în ceruri, avînd trupuri noi într-o lume nouă. Să ne ferim să subestimăm măreția unei „mîntuiri așa de mari!“ (Ev. 2:3).

b. Originea mîntuirii

De unde vine o așa de mare mîntuire? Pavel răspunde astfel: „...nu pentru faptele noastre, ci după hotărîrea Lui și

după harul care ne-a fost dat în Hristos Isus, înainte de vecinicii“ (v. 9). Dacă dorim să mergem pe cursul rîului mîntuirii pînă la izvor, trebuie să privim înapoi, dincolo de timp, spre veșnicia trecută. Cuvintele folosite aici de apostol sînt: „înainte de vecinicii“¹, expresie tradusă în mai multe feluri: „înainte de crearea lumii“ (AV), „înainte de a fi timpul“ (JBP) și „din veșnicie“ (NEB).

Pentru a îndepărta orice îndoială privind adevărul că predestinarea și alegerea aparțin planului veșnic și nu celui temporal, Pavel folosește un participiu aorist, indicînd faptul că Dumnezeu ne-a dat acum ceva (*dotheisan*) ce ne-a rînduit din veșnicie, în Hristos. Ceea ce ne-a dat este „hotărîrea Lui și harul“, o hendiadă² pentru „hotărîrea harului Său“. Hotărîrea Sa de-a ne mîntui n-a fost arbitrară, ci plină de har³. E limpede, așadar, că sursa mîntuirii noastre nu stă în propriile noastre fapte. Dumnezeu ne-a dat hotărîrea harului Său, în Hristos, înainte ca noi să fi făcut vre-o faptă bună, înainte ca noi să ne fi născut, încît să putem face vre-o faptă bună, chiar înainte de a începe istoria omenirii, înainte de-a fi timpul, încă din veșnicie.

Trebuie să mărturisim că este greu pentru mintea umană limitată să înțeleagă doctrina alegerii. Dar este, neîndoios, o doctrină biblică. Ea subliniază faptul că mîntuirea se datorează în întregime harului lui Dumnezeu, nu meritelor omenești, nu faptelor noastre durate în timp, ci hotărîrii divine din veșnicie, „hotărîre care“, în cuvintele episcopului Ellicott, „n-a fost determinată de nimic exterior, ci s-a născut în exclusivitate din

¹ *pro chronōn aiōniōn*. Întîlnim aceeași expresie în Ti. 1:2, cu referire la promisiunea vieții veșnice făcute de Dumnezeu (cf. Rm. 16:25).

² Figură de stil ce constă în înlocuirea unui substantiv însoțit de un atribut prin două substantive sau a unui atribut adjectival cu unul substantival, DEX, Ed. Academiei, București, 1975, p. 396 – n.trad.

³ Vezi Rm. 8:28; 9:11 și Ef. 1:11, pentru alte exemple privind „hotărîrea“ (*prothesis*) dinainte, mîntuitoare a lui Dumnezeu.

adîncimile insondabile ale divinei *eudokia*¹. E. K. Simpson a spus: „alegerile Domnului au motive impenetrabile, dar nu sînt întemeiate pe vreo calitate înnăscută a celor aleși”². Este de la sine înțeles că hotărîrea lui Dumnezeu privind alegerea este misterioasă pentru mintea umană, care nu poate nici măcar nădăjdui să înțeleagă gîndurile tainice și deciziile luate de Dumnezeu în atotștiința Sa. Cu toate acestea, doctrina alegerii nu este inclusă în Sfînta Scriptură cu scopul de a ațîța ori stîrni curiozitatea noastră firească, ci are un țel foarte concret. Pe de o parte, ea naște în noi o smerenie adîncă și o profundă recunoștință, excluzînd orice laudă de sine. Pe de altă parte, ea ne aduce pace și siguranță, fiindcă nimic nu ne poate domoli teama cu privire la locul nostru înaintea lui Dumnezeu precum o face cunoașterea faptului că, în ultimă instanță, siguranța noastră depinde nu de noi înșine, ci de hotărîrea lui Dumnezeu Însuși și de harul Său.

c. Temelia mîntuirii

Mîntuirea noastră rămîne puternic ancorată în lucrarea istorică desfășurată de Isus Hristos la prima Sa venire. Deși Dumnezeu „ne-a dat” harul Său prin Isus Hristos încă „înainte de veșniciei”, totuși El a hotărît să-Și „arate” harul în timp, „acum”, prin venirea lui Isus Hristos Însuși, Mîntuitorul nostru. Ambele stadii divine sînt în și prin Isus Hristos, dar cu diferența că darul a fost conceput în veșnicie și în mod tainic, în timp ce manifestarea lui a fost istorică și publică.

Ce a făcut Hristos cînd S-a arătat în istorie și a început să vorbească despre hotărîrea veșnică a lui Dumnezeu privind iertarea? Răspunsul dat de Pavel la această întrebare, în versetul 10, are două părți; primul lucru, Isus Hristos „a nimicit

¹ Ellicott, p. 115; *eudokia* înseamnă „bună plăcere”.

² Simpson, p. 125.

moartea”; al doilea, „a adus la lumină viața și neputrezirea prin Evanghelie”.

În primul rînd, Hristos a nimicit moartea.

„Moartea” este, de fapt, singurul cuvînt ce rezumă nimicnicia condiției umane ca rezultat al păcatului. Aceasta pentru că moartea este „plata” păcatului, crunta sa pedeapsă (Rm. 6:23). Și acest lucru este adevărat cu privire la orice formă pe care o ia moartea. Scriptura vorbește de moarte în trei moduri diferite. Există o moarte fizică, adică separarea sufletului de trup. Există o moarte spirituală, adică separarea sufletului de Dumnezeu. Mai este și moartea veșnică, adică separarea pentru totdeauna de Dumnezeu atît a sufletului, cît și a trupului. Toate acestea se datorează păcatului; ele sînt răsplata înfricoșătoare, dar dreaptă a păcatului.

Dar Isus Hristos „a nimicit” moartea. Acest fapt nu înseamnă că El a eliminat moartea, după cum știm cu toții din experiența noastră de zi cu zi. Păcătoșii continuă să fie „morți în greșelile și păcatele” în care trăiesc (Ef. 2:1, 2), pînă cînd Dumnezeu îi învie în Hristos. Toate ființele omenești mor fizic și vor continua să moară, cu excepția generației care va trăi pe pămînt cînd Hristos se va întoarce în slavă. Dar unii vor muri „a doua oară”; această sintagmă este cea mai înspăimîntătoare și o găsim în cartea Apocalipsei pentru descrierea iadului (de ex. Ap. 20:14; 21:8). Pavel scrie că finalitatea morții aparține viitorului, fiind ultimul dușman al lui Dumnezeu ce trebuie distrus (1 Cor. 15:26). Numai după revenirea lui Hristos și după învierea celor morți, vom putea și noi să strigăm plini de bucurie: „Moartea a fost înghițită de biruință” (1 Cor. 15:54; cf. Ap. 21:4).

În acest verset, Pavel strigă triumfător că prima venire a lui Hristos a biruit moartea. Verbul grecesc folosit aici, *katargeō*,

nu este concludent în sine, deoarece poate avea o varietate de sensuri, care trebuie deciptate în funcție de context. Cu toate acestea, primul și cel mai însemnat sens al său este acela de „a face ineficient, fără putere, inutil“ sau „a anula“ (AG). Astfel că Pavel poate asemui moartea cu un scorpion al cărui ac otrăvitor a fost zdrobit și cu un comandant de oști a cărui armată a fost înfrântă. De aceea poate striga cu deplină încredere: „Unde îți este biruința, moarte? Unde îți este boldul, moarte?“ (1 Cor. 15:55). Într-adevăr, Hristos „a frânt puterea morții“ (AG, NEB).

Cu siguranță, e semnificativ faptul că același verb *katargeō* este folosit în Noul Testament cu referire la diavol și la natura noastră căzută, după cum este folosit și cu referire la moarte (Ev. 2:14; Rm. 6:6). Nici diavolul, nici firea și nici moartea n-au fost anihilate. Dar, prin puterea lui Hristos, tirania fiecăruia a fost zdrobită astfel, încît, dacă sîntem în Hristos, putem fi eliberați.

Să analizăm mai detaliat cum anume „a nimicit“ și „a anulat“ Hristos moartea.

Pentru noi, moartea fizică nu mai este acel căpcăun înfricoșător cum ni se părea odată și cum continuă să li se pară multora pe care Hristos încă nu i-a eliberat. „Prin frica morții erau supuși robiei toată viața“ (Ev. 2:15). Însă pentru credincioșii creștini moartea este doar o „adormire“ în Hristos. De fapt, reprezintă un „cîștig“, fiind chiar poarta de intrare în prezența lui Hristos, ceea ce e de departe „mult mai bine“. Este unul dintre lucrurile care devin ale noastre din momentul în care noi sîntem ai lui Hristos (1 Ts. 4:14, 15; Fl. 1:21, 23; 1 Cor. 3:22, 23). Moartea a fost făcută inofensivă astfel, încît Isus a putut afirma că cel credincios, deși moare, „nu va mai muri niciodată“ (In. 11:25, 26). Ceea ce este absolut sigur e faptul că

această moarte fizică nu va putea niciodată să ne separe de dragostea lui Dumnezeu în Hristos (Rm. 8:38, 39).

Pentru credincioșii creștini, moartea spirituală a cedat locul vieții veșnice, care este comuniunea cu Dumnezeu, începută pe pămînt și desăvîrșită în cer. Mai mult, cei ce sînt în Hristos nu vor fi „vătămați de a doua moarte“, fiindcă ei au trecut deja de la moarte la viață (Ap. 2:11; In. 5:24; 1 In. 3:14).

În al doilea rînd, Hristos a adus la lumină, prin Evanghelie, viața și neputrezirea.

Aceasta este latura pozitivă a lucrurilor. Prin moarte și înviere, Hristos a nimicit moartea. Prin Evanghelie, descoperă ceea ce a făcut și oferă oamenilor viața și nemurirea pe care le-a cîștigat pentru ei. Nu este clar dacă trebuie să facem deosebire între cuvintele „viață“ și „neputrezire“. Ele pot fi sinonime, al doilea cuvînt explicitîndu-l pe primul. În acest caz, felul de viață pe care Hristos a cîștigat-o pentru noi și pe care acum ne-o dezvăluie și ne-o oferă prin Evanghelie este viața veșnică, o viață nemuritoare și nescricăcioasă. Numai Dumnezeu posedă nemurirea în El Însuși. Dar Hristos a dăruit-o oamenilor. După înviere, pînă și trupurile noastre vor participa la această nemurire (1 Cor. 15:42, 52-54). Aceasta va fi moștenirea pe care o vom primi (1 Pt. 1:4). Pe de altă parte, după cum scrie C. K. Barrett, „este posibil ca «viață» să se refere la noua viață dăruită nouă în această lume, iar «nemurire» la prelungirea ei după moarte”¹. Oricum am interpreta cele două cuvinte, ambele sînt „descoperite“ și „aduse la lumină“ prin Evanghelie. În Vechiul Testament există multe aluzii la o viață după moarte și cîteva scipiri ale credinței, dar, ca întreg, revelația Vechiului Testament este, cum spunea

¹ Barrett, p. 95.

episcopul Moule, „un amurg, dacă e să vorbim comparativ”¹. Acum însă, Evanghelia a aruncat un potop de lumină asupra darului vieții veșnice, oferite prin victoria lui Hristos în fața morții.

Pentru a aprecia pe deplin însemnătatea acestei afirmații creștine, trebuie să ne reamintim cine este cel ce o face. Cine este omul care scrie cu atîta încredere despre viață și moarte, despre nimicirea morții și arătarea vieții? Este vorba de un om care stă în fața morții iminente. În orice zi poate să fie pronunțată condamnarea sa la moarte. În urechi îi și răsună verdictul final. Cu ochii minții vede deja scînteind ascuțișul sabiei din mîna călăului. Și totuși, aflat irevocabil în pragul morții, el poate striga cu glas tare: „Hristos a nimicit moartea”. Aceasta este credința creștină triumfătoare!

Cît de mult dorim ca biserica de azi să găsească din nou siguranța pierdută a victoriei lui Isus Hristos și să declare această veste bună unei lumi pentru care moartea este marele nenumit. Revista „*The Observer*” a dedicat problemei morții întregul număr din luna octombrie a anului 1968. Spicuim din comentariul revistei: „Departate de a fi pregătite pentru a înfrunta moartea, societatea modernă a făcut pînă și din cuvîntul «moarte» ceva aproape «ilicit»... ne-am folosit talentul pentru a ocoli priveliștea morții – iar cînd se va împlini timpul, ne vom agăța de orice: de la trivialitatea cea mai grosolană, pînă la disperarea neagră”.

Unul dintre cele mai revelatoare teste ce poate fi aplicat oricărei religii privește atitudinea ei față de moarte. Dacă am aplica acest test, o mare parte din așa-numita lume creștină ar lăsa de dorit la acest capitol, cu toate hainele ei negre de doliu, cu cîntecele-i de jale și slujbele pentru morți. Sigur, moartea

¹ Moule, p. 50.

poate fi o experiență foarte neplăcută, iar pierderea ființei iubite poate provoca suferință cumplită. Dar moartea însăși a fost înfrîntă, iar „cei ce mor în Domnul” sînt „fericiți” (Ap. 14:13). Epitaful care se potrivește cel mai bine unui creștin nu este o rugămintă nesigură și mohorîtă ca acel: „RIP” (*requiescat in pace*, „odihnească-se în pace”), ci o afirmație plină de bucurie și siguranță „HAM” (Hristos a abolit moartea) sau – dacă preferați limbile clasice – echivalentul grec ori latin al acesteia!

Astfel este mîntuirea ce ni se oferă în Evanghelie și care ne aparține în Hristos. *Natura* ei este re-nașterea și transformarea omului, după sfințenia lui Hristos, în viața de acum și în cea de dincolo. *Sursa* ei este hotărîrea veșnică a lui Dumnezeu de-a ne dărui harul Său. *Temelia* ei stă în venirea istorică a lui Hristos și în abolirea morții.

Dacă punem laolaltă aceste trei mărețe adevăruri, se pare că vom descoperi cinci pași prin care se împlinește hotărîrea mîntuitoare a lui Dumnezeu. Primul este darul veșnic al harului Său, oferit nouă în Hristos. Al doilea este venirea istorică a lui Hristos pentru a nimici moartea prin propria-i moarte și înviere. Al treilea pas este chemarea adresată de către Dumnezeu fiecăruia dintre păcătoși prin predicarea Evangheliei. Al patrulea este procesul de sfințire morală a credincioșilor lucrată de Duhul Sfînt, iar a cincea este perfecțiunea cerească ultimă, cînd chemarea sfîntă ajunge la desăvîrșire.

Anvergura hotărîrii mîntuitoare a lui Dumnezeu este într-adevăr uimitoare, așa cum o descrie Pavel, începînd din veșnicia care a trecut, continuînd cu lucrarea istorică desfășurată în Isus Hristos și în cel credincios și sfîrșind cu destinul final de-a fi cu Hristos și asemeni lui Hristos într-o nemuritoare viață viitoare. Nu este oare cu adevărat minunat

faptul că, deși Pavel este prins trupește în limitele înguste ale unei celule subterane, inima și mintea sa se avîntă amețitor către eternitate?

4. Datoria noastră față de Evanghelia lui

Dumnezeu (v. 11-18)

Propovăduitorul și apostolul ei am fost pus eu și învățător al Neamurilor. Și din pricina aceasta sufăr aceste lucruri; dar nu mi-e rușine, căci știu în cine am crezut. Și sînt încredințat că El are putere să păzească ce I-am încredințat pînă în ziua aceea. Dreptarul învățăturilor sănătoase, pe cari le-ai auzit de la mine, ține-l cu credința și dragostea care este în Hristos Isus. Lucrul acela bun care ți s-a încredințat, păzește-l prin Duhul Sfînt, care locuiește în noi. Știi că cei ce sînt în Asia toți m-au părăsit; între alții și Figel și Ermogen. Domnul să-și reverse îndurarea peste casa lui Onisifor; căci de multe ori m-a mîngîiat, și nu i-a fost rușine de lanțul meu. Nu numai atît, dar, cînd a fost în Roma, m-a căutat cu multă grijă și m-a găsit. Dea Domnul să capete îndurare de la Domnul «în ziua aceea». Tu știi foarte bine cît ajutor mi-a dat el în Efes.

Dacă l-am întreba pe Pavel care este prima datorie a unui om față de Evanghelie, el ar răspunde fără îndoială că este aceea de a o primi și de-a trăi conform celor scrise în ea. Dar să observăm că el se ocupă aici nu de datoria omului necredincios, ci de datoria creștinului față de Evanghelie, cel care și-a însușit preceptele ei. Ca răspuns la această întrebare, Pavel afirmă trei lucruri.

a. Datoria noastră de-a transmite Evanghelia (v. 11)

Dacă „viața și neputrezirea“ pe care Hristos le-a cîștigat sînt „aduse la lumină prin Evanghelie“, bineînțeles că este necesar ca noi să propovăduim Evanghelia. De aceea, Pavel continuă: „Propovăduitorul și apostolul ei am fost pus eu și învățător“. Aceeași asociere de cuvinte apare și în 1 Timotei 2:7; în ambele Pavel folosește cuvîntul *egō* pe care-l accentuează pentru a exprima „sentimentul său de uimire personală“¹, datorat faptului că tocmai lui i-a fost dat acest privilegiu nesperat.

Am putea lega cele trei slujbe, de „apostol“, „predicator“ și „învățător“, spunînd că apostolii au redactat Evanghelia, predicatorii o proclamă asemeni crainicilor, iar învățătorii predau oamenilor în mod sistematic doctrinele Evangheliei și le dezvăluie acestora implicațiile ei etice.

În zilele noastre nu mai există apostoli ai lui Hristos. Am văzut deja cît de limitată este folosirea acestui termen în Noul Testament. Evanghelia a fost formulată de apostoli și-a fost lăsată moștenire Bisericii. Forma ei definitivă o găsim în Noul Testament. Credința apostolică înregistrată în Noul Testament este normativă pentru Biserica din orice timp și orice loc. Biserica este „zidită pe temelia apostolilor și a proorocilor“ (Ef. 2:20). Nu există nici o altă Evanghelie în afara acesteia. Nu poate exista o nouă Evanghelie.

Deși azi nu mai există apostoli, există cu siguranță predicatori și învățători, bărbați și femei chemați de Dumnezeu să se consacre muncii de propovăduire și învățare a Evangheliei. Să observăm că ceea ce sînt chemați să predice și să învețe este Vestea Bună. Este la modă, în cercurile teologice, să se facă distincție netă între *kerygma* (ceea ce a fost predicat)

¹ Guthrie, p. 73.

și *didachē* (ceea ce a fost învățat), *kērygma* fiind în esență vestea bună a crucificării și înălțării lui Hristos, cu îndemnul adresat oamenilor la pocăință și credință, iar *didachē* fiind termenul generic pentru învățătura etică oferită celor convertiți. Distincția este folositoare, dar forțată, fiind utilă doar dacă ținem cont de faptul că cele două aspecte interferează. Există foarte multă *didachē* în *kērygma* și viceversa. În plus, ambele țin de Evanghelie, deoarece *kērygma* este proclamarea mesajului ei central, în timp ce *didachē* include marile doctrine ce sînt legate indisolubil de ea, precum și comportamentul moral care o însoțește.

Menționarea calității de „martor” în versetul 8, pe care l-am discutat deja, adaugă listei al patrulea termen. Ni se amintește faptul că, deși astăzi nu mai există apostoli și doar cîțiva sînt chemați în lucrarea de predicare și învățare a Evangheliei, totuși fiecare creștin trebuie să fie un martor al Domnului, mărturisindu-L pe Isus Hristos cu propria viață.

b. Datoria noastră de-a suferi pentru Evanghelie (v. 12a)

Pavel l-a îndemnat deja pe Timotei să nu se rușineze de Evanghelie, ci să-și asume partea sa de suferință pentru înaintarea ei (v. 8), temă pe care o va relua dezvoltînd-o în capitolul 2 al epistolei sale. Deocamdată subliniază faptul că nu-i cere lui Timotei ceea ce el însuși nu ar fi gata să accepte: „și din pricina aceasta sufăr aceste lucruri, dar nu mi-e rușine...”. Care este, oare, legătura dintre suferință și Evanghelie? Ce anume există în Evanghelie, urît de oameni și căruia să i se opună cu atîta înverșunare, iar cei ce o predică să aibă de suferit din pricina lui?

Iată ce: Dumnezeu îi salvează pe păcătoși în virtutea propriei Sale hotărîri, datorită harului Său, iar nu pentru

faptele lor bune (v. 9); această generozitate extraordinară, complet nemeritată de oameni, care e inima Evangheliei – iată ce ofensează. Omul „firesc” sau care nu este născut din nou urăște pînă și ideea de a admite gravitatea păcatului și-a vinei sale, completa sa neputință de-a se mîntui singur, necesitatea imperioasă a harului lui Dumnezeu și a morții răscumpărătoare a lui Hristos pentru a-l salva și, prin urmare, respinge inevitabilă sa îndatorare față de cruce. Acest lucru vrea să-l spună Pavel prin expresia: „pricina de poticnire a crucii”. Mulți predicatori cedează ispitei de a-i minimaliza importanța. Ei îl slăvesc pe om și meritul acestuia, în loc de a-L propovădui pe Hristos și crucea Sa, și Îl înlocuiesc cu omul, „numai ca să nu sufere ei prigonire pentru crucea lui Hristos” (Gl. 6:12; cf. 5:11). Nimeni nu-L poate propovădui cu credincioșie pe Hristos cel răstignit și să nu aibă parte de împotrivire, chiar și de persecuție.

c. Datoria noastră de-a păstra Evanghelia (v. 12b-18).

Lăsînd pentru moment a doua parte a versetului 12, ajungem la dublul îndemn al lui Pavel adresat lui Timotei în următoarele două versete: „Dreptarul învățăturilor sănătoase pe care le-ai auzit de la mine, ține-l” (v. 13), „Lucrul acela bun care ți s-a încredințat, păzește-l” (v. 14). Pavel se referă aici la Evanghelie, credința apostolică, folosind două expresii: „[în]dreptarul învățăturilor sănătoase” (v. 13) și „lucrul bun încredințat” (v. 14).

Învățăturile „sănătoase” sînt învățăturile „fără cusur”, expresia grecească fiind folosită în Evanghelii în cazul oamenilor pe care Isus i-a vindecat. Înainte de vindecare, ei fuseseră bolnavi sau infirmi; acum sînt sănătoși sau „întregi”. Deci, credința creștină este „învățătura sănătoasă” (4:3),

constînd din „cuvinte fără cusur”, nu este mutilată sau schilodită, ci „desăvîrșită”. Este ceea ce Pavel a numit mai înainte: „tot planul lui Dumnezeu” (Fp. 20:27).

Aceste „învățături sănătoase” i-au fost date lui Timotei de către Pavel într-un „îndreptar”. Cuvîntul grecesc folosit aici este *hypotypōsis* (NEB, „schiță”) despre care dr. Guthrie spune că „înseamnă o schiță sumară asemeni celei pe care un arhitect trebuie să și-o facă înainte de-a trece la planul detaliat al clădirii”¹. În acest caz, Pavel afirmă implicit că Timotei urmează să amplifice, expună și aplice învățătura pe care a primit-o. Contextul, în special în comparație cu următorul verset, pare să invalideze o atare explicație. Singurul loc în care mai apare cuvîntul *hypotypōsis*, în Noul Testament, este prima Epistolă a lui Pavel către Timotei, în care Pavel se prezintă pe sine ca fiind subiectul îndurării uimitoare și a îndelungii răbdări a lui Hristos și, deci, reprezentînd „o *pildă* celor ce ar crede în El” (1:16). Arndt și Gingrich oferă, în dicționarul lor, echivalentele „model” și „exemplu”, ca traduceri uzuale ale cuvîntului, sugerînd că în 1 Timotei 1:16 cuvîntul este folosit „mai degrabă cu sensul de *prototip*”, iar în 2 Timotei 1:13 „mai degrabă cu sensul de *standard*”. În acest caz, Pavel îi cere lui Timotei să aibă mereu înaintea lui standardul învățăturilor sănătoase sau „modelul învățăturilor sănătoase” (NEB, notă). Acest lucru se potrivește neîndoios cu învățătura generală a epistolei și evidențiază accentul frazei, care cade pe primul cuvînt: „modelul” sau „standardul”.

Așadar, învățătura lui Pavel trebuie să-i fie lui Timotei călăuză sau normă de viață. Și nu trebuie să se îndepărteze de ea, ci trebuie s-o urmeze, ținîndu-se strîns de ea (*eche*). Acest lucru este de făcut „cu credința și dragostea care este în Hristos

Isus”. Ceea ce înseamnă că Pavel se îngrijește nu doar de *ceea ce trebuie să facă Timotei*, dar și de *cum* anume trebuie s-o facă. Convingerile sale personale în materie de doctrină și învățătura pe care o dă altora, în măsura în care se ține strîns de învățătura lui Pavel, trebuie să fie caracterizate de credință și dragoste. El trebuie să ceară aceste calități de la Hristos, și anume o credință sinceră și o dragoste afectuoasă.

Credința apostolică nu e doar „un dreptar al învățăturilor sănătoase” ci și „acel lucru bun încredințat” (*hē kalē parathēkē*). AV traduce prin „acel lucru bun care a fost așezat în ele”, RSV traduce prin „adevărul care ți-a fost încredințat”, iar NEB traduce aceste cuvinte prin „comoara care ți-a fost încredințată”. Evanghelia este cu adevărat o comoară – o nobilă, bună și inestimabilă comoară – încredințată spre păstrare Bisericii. Hristos i-o încredințase lui Pavel, iar Pavel la rîndul lui i-a încredințat-o lui Timotei.

Sarcina lui Timotei este „să o păstreze”. Pavel i-a scris același îndemn la sfîrșitul primei epistole trimise lui (1 Tm. 6:20), dar acum vorbește despre lucrul „bun”, literal: „frumos”. Verbul *phylassō* înseamnă a păstra ceva „așa încît să nu se piardă sau să se strice” (AG) și e folosit în cazul păzirii unui palat contra jefuitorilor și a averii contra hoților (Lc. 11:21; Fp. 22:20). Timotei trebuie să vegheze necurmat, căci există pretutindeni oameni ce promovează idei eretice, gata să altereze Evanghelia și să jefuiască Biserica de comoara inestimabilă ce i-a fost încredințată.

El trebuia să păstreze intactă Evanghelia cu atît mai atent, cu cît cele întîmplate în jurul Efesului (capitala provinciei romane Asia) – unde se afla și Timotei (v. 15) – o amenințaseră. Timpul aorist al verbului „mau părăsit” pare a indica un anume eveniment particular, aluzia cea mai

¹ Guthrie, p. 132

verosimilă fiind la momentul celei de-a doua arestări a lui Pavel. Bisericile din Asia, unde a lucrat câțiva ani în șir, depindeau foarte mult de el; poate că arestarea sa părea să fie pentru ele un semn că, în acel moment, credința creștină era o cauză pierdută. Poate că reacția lor a fost de respingere și renegare. Nu știm nimic despre Figel și Ermogen, dar menționarea numelor lor sugerează că erau capii acestei mișcări. Oricum, Pavel a văzut în această respingere a sa de către bisericile din Asia mai mult decât o lepădare de el ca persoană: era o negare a autorității sale apostolice. Este un fapt deosebit de tragic, dacă luăm în considerare că, nu cu mult timp înainte, Luca a putut scrie în cronică sa, în legătură cu cei doi ani și jumătate petrecuți de Pavel în Efes: „toți cei ce locuiau în Asia” au auzit Cuvântul Domnului și mulți l-au crezut (Ep. 19:10). Acum „toți cei ce sînt în Asia” i-au întors spatele. Marea trezire a fost urmată de o mare lepădare de credință. „În ochii tuturor, dar nu și în ochii credinței, părea evident că Evanghelia își trăia ultimele clipe”¹.

Singura lumină, pe acest fundal întunecat, este un om cu numele Onisifor, care de multe ori l-a primit pe Pavel ca oaspete al casei lui și l-a „mîngîiat” (literal, “l-a înviorat”, v. 16), făcîndu-i și alte servicii, care nu sînt numite în text (v. 18). Cu adevărat, își merita numele, care înseamnă „folositor”. În plus, „nu i-a fost rușine de lanțul” lui Pavel (v. 16), adică nu s-a lepădat de el cînd Pavel a fost arestat, iar mai tîrziu l-a urmat călătorind și el spre Roma, unde, o dată ajuns, l-a căutat cu multă grijă pînă cînd l-a găsit, la închisoare. Pavel are motive întemeiate să-i fie recunoscător acestui prieten devotat și curajos. De aceea, nu e deloc surprinzător că se roagă în două rînduri (v. 16, 18) pentru Onisifor: prima dată pentru casa lui

¹ Moule, p. 16.

(„Domnul să-Și verse îndurarea peste casa lui Onisifor”) și a doua oară pentru Onisifor însuși („Dea Domnul să capete îndurare de la Domnul «în ziua aceea»”).

Mulți comentatori, în special romano-catolici, au căutat să demonstreze, pornind de la menționarea casei lui Onisifor (ce apare din nou în 4:19) și a „zilei aceleia”, că Onisifor nu mai era în viață în acel moment, deci versetul 18 este o rugăciune pentru cel decedat. Presupunerea este complet nefondată, căci menționarea separată a casei lui Onisifor și a acestuia poate fi lesne explicată prin distanța dintre ei: Onisifor se afla la Roma, iar familia sa, în Efes. „Socotesc că e vorba despre o rugăciune pentru ei în mod separat, omul și familia lui”, scrie episcopul Handley Moule, „fiindcă, la vremea aceea, îi despărțeau mări și țări... Nu putem în nici un caz deduce de aici că Onisifor nu mai trăia. Limbajul pasajului este pe deplin justificat de despărțirea familiei datorită călătoriei”¹.

Oricum, cu excepția devotatului Onisifor și a familiei sale, toți cei din Asia l-au părăsit pe apostol, și Timotei o știe mult prea bine. Tocmai într-o asemenea situație de apostazie generalizată, lui Timotei îi revine sarcina „de-a păzi acel lucru bun încredințat” lui, „de-a ține cu putere dreptarul învățăturilor sănătoase”, adică, altfel spus, de-a păstra Evanghelia curată și nepîngărită. Aceasta ar fi fost o responsabilitate serioasă și dificilă pentru orice om, darămite pentru unul cu firea lui Timotei. Cum să și-o asume?

Apostolul îl asigură pe Timotei că va avea tot ce îi este necesar. Nici nu se poate gîndi să păzească tezaurul Evangheliei de unul singur; o poate face doar „prin Duhul Sfînt care locuiește în noi” (v. 14b). Același adevăr este exprimat și în a doua parte a versetului 12, pe care nu am studiat-o pînă acum.

¹ Moule, p. 67, 68.

Multor creștini le este familiară următoarea traducere a versetului: „Căci știu în cine am crezut. Și sînt încredințat că El are puterea să păzească ce I-am încredințat pînă în ziua aceea“. Și sînt adevărate aceste cuvinte, iar din punct de vedere lingvistic, traducerea este corectă. Însă contextul face ca o altă interpretare să fie verosimilă. Cuvintele „ce I-am încredințat“ sînt o interpretare a „lucrului bun încredințat“ (*tēn parathēkēn mou*). Într-adevăr, atît verbul („a păzi“), cît și substantivul („lucrul“) din versetul 12 sînt exact aceleași ca și în versetul 14 și în 1 Timotei 6:20. Prin urmare, presupunerea este că „lucrul bun încredințat“ nu este ceea ce I-am încredințat lui (sufletul meu sau pe mine însumi, precum în 1 Pt. 4:19), ci ceea ce El mi-a încredințat mie (Evanghelia).

Acesta este deci sensul; „lucrul acela bun“ este „al meu“, poate spune Pavel, deoarece Hristos i-l încredințase lui. Cu toate acestea, Pavel era convins că Domnul Însuși îl va păstra „pînă în ziua aceea“, cînd el va da socoteală de felul în care și-a dus la bun sfîrșit misiunea. Pe ce se baza de era așa de încrezător? Iată pe ce: „Știu în cine am crezut“ („Îl cunosc“). Pavel Îl cunoștea pe Cel în care-și pusese toată încrederea, Hristos; și era convins de puterea Lui de a păstra tezaurul în siguranță: „Știu în cine am crezut și sînt încredințat că El are putere să păzească pînă în ziua aceea ceea ce mi-a fost încredințat“ (v. 12, RSV). Că El mi-a încredințat spre păstrare Evanghelia, e sigur; dar El Însuși Se va îngriji de ea. Iar acum, cînd Pavel i-o încredințează lui Timotei, și Timotei se poate bizui pe același fapt.

Avem aici o mare încurajare. În ultimă instanță, Dumnezeu Însuși este garantul Evangheliei. Lui îi revine responsabilitatea de-a o păstra intactă. „Nu există nici un alt temei pe baza

căruia lucrarea de predicare a Evangheliei să fie cu putință“¹. Putem vedea credința Evangheliei pretutindeni vorbită de rău și mesajul apostolic al Noului Testament ridiculizat. Sîntem martorii unei apostazii crescînde în biserică, pe măsură ce generația noastră abandonează credința părinților ei. Să nu ne temem însă! Dumnezeu nu va îngădui să se stingă lumina Evangheliei! E adevărat că El ne-a încredințat-o nouă, făpturi fragile și supuse greșelilor. El și-a pus comoara în niște vase sfărîmicioase, de lut, iar noi trebuie să ne achităm de sarcina ce ne revine în păstrarea și apărarea Adevărului. Totuși, punînd-o în mîinile noastre, nu a lepădat-o din mîinile Sale. El Însuși este păstrătorul ei prin excelență și El va păstra Adevărul încredințat Bisericii. Știm aceasta deoarece Îl cunoaștem pe Cel în care am crezut și în care continuăm să credem.

Am văzut că Evanghelia este vestea bună a mîntuirii, promisă încă din veșnicie, adusă în ființă de către Hristos, în timp, oferită tuturor prin credință.

Prima noastră datorie este aceea de-a împărtăși și altora Evanghelia, de-a o face cunoscută în toată lumea folosind căi vechi sau căutînd altele noi pentru a o răspîndi.

Dacă vom face astfel, vom suferi pentru ea negreșit, căci Evanghelia autentică nu a fost niciodată agreată de majoritate. Ea îl smerește prea mult pe păcătos.

Cînd sîntem chemați să suferim pentru Evanghelia, sîntem tentați s-o mai dichisim puțin, eliminînd acele elemente ofensatoare care stîrnesc împotrivire, ștergînd acele note care zgîrie urechea sensibilă a omului modern.

¹ Barrett, p. 97.

Dar trebuie să nu cedăm tentației, căci, mai presus de orice, sîntem chemați să *păstrăm* Evanghelia, ferind-o cu orice preț de denaturare.

S-o păstrăm cu credincioșie! S-o răspîndim cu hărnicie! Să suferim pentru ea plini de curaj! Aceasta este datoria noastră întreită față de Evanghelie așa cum a fost arătat în acest prim capitol.